

Espanya registra una de les bretxes més grans de tot Europa entre fecunditat desitjada i fecunditat real

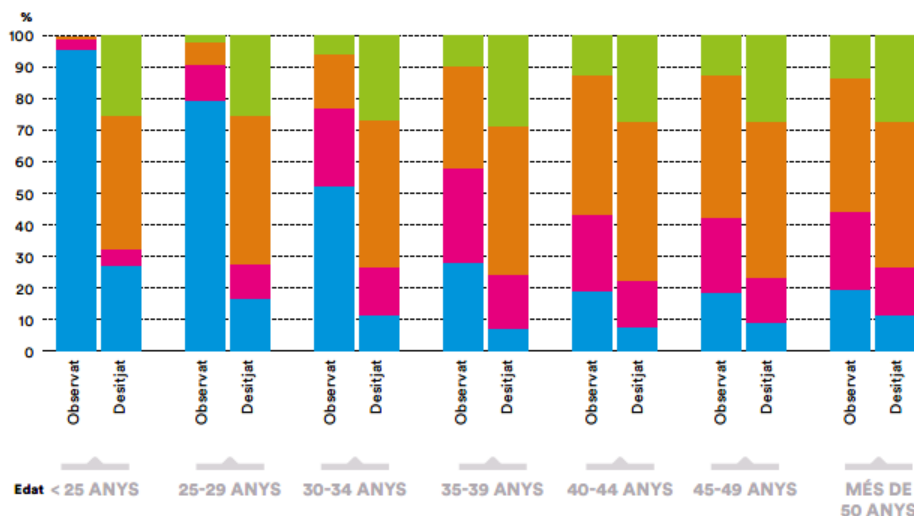
- Un estudi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" posa en relleu que, a totes les franges d'edat, les dones espanyoles manifesten el desig de tenir o d'haver tingut dos fills.
- Això contrasta amb diferents indicadors sobre la fecunditat real, entre els quals destaca que Espanya té una de les taxes de fecunditat més baixes del món (1,3 de fills per dona) i que l'edat mitjana de les dones en el naixement del primer fill se situa entre les més altes a escala internacional.
- Hi ha, doncs, una bretxa entre la fecunditat desitjada i la real, segons les autores de l'estudi, Àlicia Adserà, de la Universitat de Princeton, i Mariona Lozano, del Centre d'Estudis Demogràfics.
- Els factors principals que provoquen aquesta bretxa són les condicions adverses del mercat laboral, les dificultats per crear una llar, l'augment de la inestabilitat en les parelles i la manca de suport per facilitar la conciliació entre la feina i la família.
- Aquest informe forma part del dossier *Estat del benestar, cicle vital i demografia* de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa", coordinat per Concepció Patxot, investigadora de la Universitat de Barcelona i coordinadora del dossier, que també inclou una anàlisi en profunditat sobre l'equitat entre generacions com a garantia del benestar social.

Madrid, 18 de novembre de 2021. Els indicadors sobre la fecunditat desitjada a Espanya contrasten clarament amb els de la fecunditat real, i això té com a resultat una de les bretxes més grans de tot Europa. Aquesta és una de les conclusions de l'estudi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" *Per què les dones no tenen tots els fills que diuen que volen tenir?*, a càrrec d'Àlicia

Adserà, professora i investigadora en la School of Public and International Affairs de la Universitat de Princeton, i Mariona Lozano, del Centre d'Estudis Demogràfics.

El gràfic següent mostra que, a totes les franges d'edat, les dones espanyoles voldrien tenir o haver tingut dos fills.

Distribució del nombre de fills per dona observat i desitjat per edat

La majoria de les espanyoles manifesten a qualsevol edat que voldrien tenir uns dos fills, i el percentatge de dones sense fills és més gran que el de les dones que no volen tenir-ne

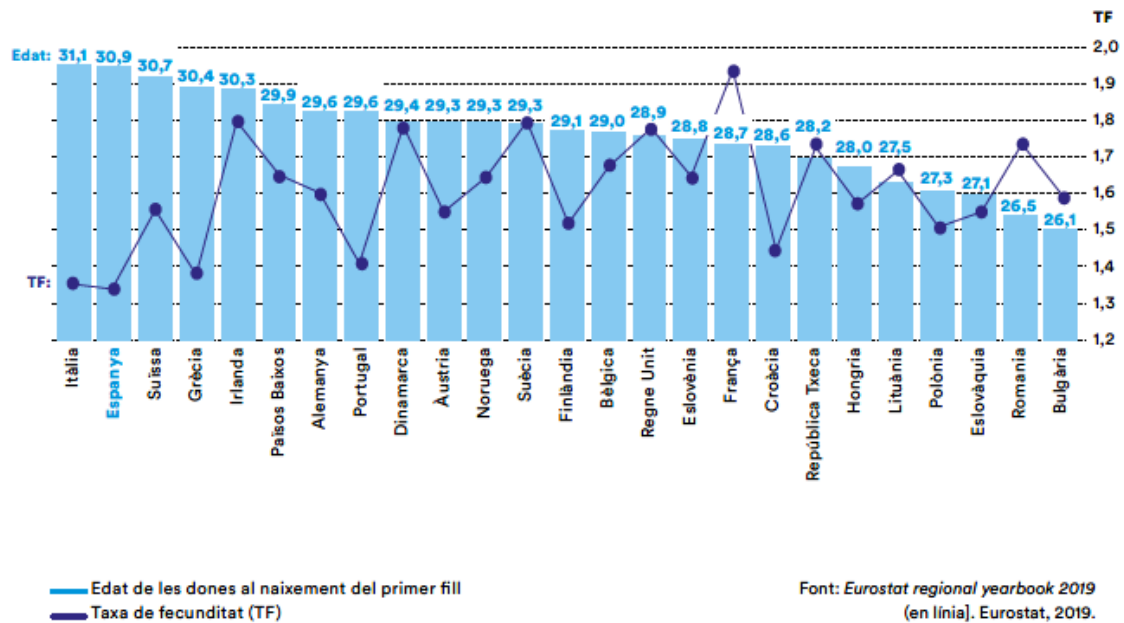
■ Sense fills
■ Un fill
■ Dos fills
■ Tres fills o més

Font: Enquesta de fecunditat a Espanya (INE, 2018).

En contraposició amb aquest desig de tenir dos fills, Espanya registra **una de les taxes de fecunditat més baixes del món** (1,3 de fills per dona) i l'**edat mitjana de les dones en el naixement del primer fill** se situa entre les més altes a escala internacional (30,9 anys).

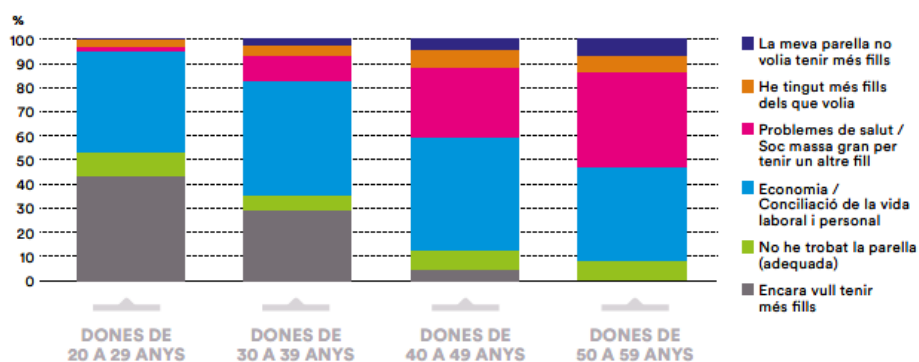
En aquesta línia, al voltant del 35 % de les dones que han superat l'edat reproductiva òptima haurien volgut tenir més descendència, i aproximadament el **19 % de més de 45 anys no tenen fills**. Aquest últim percentatge està per damunt de la mitjana europea i només per sota de països com Itàlia, el Regne Unit i els Països Baixos, que s'apropen més al 20 %.

Taxa de fecunditat i edat de la dona en el naixement del primer fill

Els **factors** que expliquen aquesta bretxa entre fecunditat desitjada i la real són, fonamentalment, les dificultats per assolir l'estabilitat en diferents esferes de la vida: deixar el domicili dels pares, trobar una feina digna i formar una parella estable.

Raons a les quals les dones atribueixen el fet de no haver tingut el nombre de fills que desitjaven

Quan es pregunta a les dones quina és la raó principal per la qual no han dut a terme els plans de fecunditat que tenien, responen que ha estat, sobretot, a causa de les condicions econòmiques

Font: Enquesta de fecunditat a Espanya (INE, 2018).

Nota de premsa

Les **condicions econòmiques** destaquen d'una manera especial quan es pregunta a les dones quina és la raó principal per la qual no han complert els seus plans de fecunditat. Per tant, la demora a l'hora de formar una família reflecteix l'augment de la **precarietat** que pateixen les generacions més joves.

Aconseguir la **independència econòmica**, requisit previ en la majoria de casos per formar una parella estable i per tenir fills, és un primer escull amb què es troben les parelles joves. L'**atur juvenil** i el **percentatge de treball temporal** a Espanya se situen entre els més alts d'Europa. Aquesta inestabilitat no sols afecta els adults que tenen una menor formació, sinó també els que tenen estudis universitaris i triguen a trobar una feina que estigui a l'altura de les seves aspiracions.

Polítiques de suport a la natalitat

La baixa fecunditat té importants **implicacions polítiques**, entre les quals destaca l'impacte negatiu en la **sostenibilitat de l'estat del benestar**.

A les parelles els és difícil aconseguir que tot estigui encaminat abans de tenir descendència. No obstant això, les polítiques amb què s'ha intentat augmentar la fecunditat a través de transferències d'efectiu a curt termini no han tingut èxit i només han afectat de forma temporal el moment en què s'han produït els naixements.

Els canvis en la **conciliació entre vida laboral i familiar**, la dedicació de més temps per part dels homes a tasques domèstiques per reduir la «segona jornada laboral» que els espera a moltes dones quan arriben a casa després de la feina, i les millores en el mercat laboral sembla que són els ingredients bàsics per afavorir la fecunditat.

Nou dossier sobre benestar social

Aquest informe forma part del dossier *Estat del benestar, cicle vital i demografia* de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa", coordinat per Concepció Patxot, investigadora del Barcelona Economic Analysis Team (BEAT) de la Universitat de Barcelona. Aquest dossier també inclou una anàlisi en profunditat sobre l'equitat entre generacions com a garantia del benestar social.

Aquest estudi analitza i quantifica els **moviments de recursos que es produeixen entre grups d'edat** a través de transferències públiques i/o privades i de moviments d'actius. Com a resultat, identifica les etapes inicial i final del cicle de vida de les persones com aquelles en què la renda laboral és insuficient per finançar el consum i la manera en què aquest es finança. S'observa que els infants depenen fonamentalment de la família, mentre que el consum de la gent gran es finança majoritàriament amb transferències públiques, complementades amb els eventuais estalvis que s'hagin pogut acumular.

Sostenibilitat de l'estat del benestar

Aquest estudi —a càrrec de Gemma Abio, Concepció Patxot, Elisenda Rentería, Meritxell Solé i Guadalupe Souto, investigadores de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona— conclou que **l'estat del benestar ha socialitzat més el cost dels dependents grans que no pas el dels infants**. A més d'aquestes transferències monetàries, la família contribueix amb la producció de no mercat o transferència de temps, especialment les dones, que entre els 21 i els 65 anys hi dediquen una mitjana d'1,1 hores més al dia que els homes, diferència que s'aguditza amb l'edat.

El dossier també inclou dos articles annexos: un analitza les possibles implicacions d'aquests resultats sobre la **sostenibilitat de l'estat del benestar davant l'envelliment**, motivat en bona part per la baixa fecunditat; i l'altre analitza la **sostenibilitat política de l'estat del benestar**, que en general difereix de la financera. Si bé totes dues depenen del perfil de les transferències netes rebudes al llarg del cicle, la primera depèn crucialment de l'edat dels votants.

Aquest darrer estudi mostra la situació d'Espanya abans i després de la crisi en comparació amb la d'altres països dels quals es disposa d'estimacions. El gràfic següent recull la **concentració de l'actuació del sector públic cap a la gent gran** a mesura que l'estat del benestar creix (fonamentalment, als països europeus). Aquesta és sempre molt superior al 50 % del seu consum, mentre que per als infants és clarament inferior. Per contra, els Estats Units i alguns països asiàtics, com Taiwan i el Japó, amb estats del benestar més reduïts, cobreixen una proporció similar del consum entre aquests dos períodes de dependència.

Transferències públiques netes (transferències rebudes menys impostos pagats) que reben els infants (0-24 anys) i la gent gran (més de 65 anys), en percentatge del seu consum

Font: Elaborat a partir de les dades del projecte National Transfer Accounts (disponible a: NTA Data Sheet 2016, <https://ntaccounts.org/web/nta/show/Indicators>)

Aquests resultats recomanen **analitzar l'impacte de les polítiques de l'estat del benestar al llarg de tot el cicle vital**, tenint en compte també el que passa dins la llar, amb la finalitat de contribuir a entendre i erradicar les arrels de la desigualtat entre homes i dones. No es pot oblidar que les dones continuen sent les que contribueixen més a la cura dels infants i de la gent gran, i a la producció de serveis dins de la llar. Aquest estudi recomana dissenyar polítiques imaginatives per **protegir l'anomenada generació «sandvitx»**, que estarà activa durant el procés d'envelliment, amb el repte de mantenir les transferències dirigides a un nombre creixent de gent gran, sense disminuir més la fecunditat ni la inversió en les futures generacions.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa"

La voluntat de l'[Observatori Social de la Fundació "la Caixa"](#) és aportar diagnòstics sobre la realitat social en les àrees de comunicació relacionades amb els grans àmbits d'actuació de la Fundació "la Caixa": social, educació i cultura.